

26.11.2014

Kj/41

§ 399

Sj / Valtuutettu Leo Straniuksen aloite tyttöjen ja poikien koululiikuntatuntien yhdistämisestä

HEL 2014-007429 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti katsoa valtuutettu Leo Straniuksen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Leo Straniuksen aloite
- 2 Valtuutettu Leo Straniuksen aloite (allekirjoitettu)
- 3 Ruudin ydinryhmän lausunto

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Leo Stranius ja 44 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että tyttöjen ja poikien koululiikuntatunnit yhdistetään.

Aloitteesta on pyydetty opetuslautakunnan ja liikuntalautakunnan lausunnot. Lisäksi Ruudin ydinryhmä on liikuntalautakunnan pyynnöstä antanut asiasta lausunnon, joka on liitteenä 3. Kaupunginhallitus toteaa, että sekä opetuslautakunta että liikuntalautakunta suhtautuvat tyttöjen ja poikien koululiikuntatuntien yhdistämiseen myönteisesti.

Perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia kouluja huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.

Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut

tavoitteet. Opetusryhmien muodostaminen on osa koulun rehtorin johtamistyötä eikä siitä ole säädetty edellä mainittua tarkemmin. Perusopetusta koskeva lainsäädäntö ei edellytä liikunnan järjestämistä erillisissä ryhmissä, joten liikuntatuntien sekaryhmät ovat paikallisin ja koulukohtaisin päätöksin mahdollisia.

Liikunnanopetusta järjestetään jossakin kaupungin kouluissa tyttöjen ja poikien sekaryhmissä jo tällä hetkellä. Tavallisinta tämä on perusopetuksen ensimmäisillä luokilla. Ylemmillä luokilla on edelleen tavallisempaa, että liikunnan opetusryhmät muodostetaan sukupuolen mukaan. Kuten aloitteessakin mainitaan, liikunnan opettaminen erillisissä ryhmissä tytöille ja pojille poikkeaa useiden muiden Euroopan maiden käytännöstä.

Erillisiä tyttöjen ja poikien liikuntatunteja on Suomessa perusteltu esimerkiksi fyysisillä, biologisilla ja sosiaalisilla eroilla. Lisäksi eri sukupuolten on ajateltu olevan kiinnostuneita tietynlaisesta liikunnasta, kuten että tytöt haluaisivat välttää kontakteja sisältäviä, fyysisiä tai kilpailullisia liikuntalajeja ja että pojat puolestaan haluaisivat välttää itsensä ilmaisua esimerkiksi tanssiliikunnalla. Liikuntakulttuuri on nykypäivään mennessä kuitenkin moninaistunut voimakkaasti, kun lajien, välineiden ja suorituspaikkojen kirjo on kasvanut.

Liikunnanopetuksen tavoitteet on määritelty perusopetuksen valtakunnallisissa perusteissa, joiden pohjalta koulut laativat koulukohtaiset opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain. Liikunnanopetuksen tavoitteena on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys.

Perusopetuksen opetussuunnitelmien uudistustyö on parhaillaan käynnissä, ja uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2016 alkaen. Liikunnanopetuksen tavoitteissa tulee painottumaan lajiliikunnan sijaan oppilaan fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Uusissa opetussuunnitelman perusteissa yhdenvertaisuusnäkökulma liikunnanopetuksessa tulee korostumaan entisestään. Liikuntaryhmien muodostamisessa sukupuoli ei siten voi enää olla määräävä tekijä.

Myös Ruudin ydinryhmä on lausunnossaan puoltanut ryhmien sekoittamista. Sen näkemyksen mukaan oppilaiden jako liikuntaryhmiin tulisi sukupuolen sijaan perustua oppilaiden lajimieltymyksiin, suoritustasoon ja identiteettiin. Lausunnossa kiinnitetään kuitenkin huomiota siihen, että tyttöjen ja poikien liikuntatuntien yhdistäminen ei

saa johtaa liikuntaryhmien koon kasvamiseen. Ryhmien suora yhdistäminen johtaisi epätasaisiin ja suurten tasoerojen liikuntaryhmiin. Ryhmiä tulee edelleen olla vähintään kaksi, mutta se, kumpaan ryhmään oppilas osallistuu, tulee olla oppilaan tai hänen huoltajiensa vapaasti valittavissa. Lajeja tulee edelleen tarjota monipuolisesti, ja tavoitteena on, että valinnasta tulee sukupuolineutraali.

Koululiikunnan merkitys koko elämänkulun mittaisen liikunnallisen elämäntavan omaksumiseksi ja omaehtoisen harrastamisen vakiinnuttamiseksi on korvaamaton. Myös sukupuolten sisällä on suuria eroja liikunnallisuudessa, fyysisyydessä, voimankäytössä ja mieltymyksissä. Sukupuolen sijaan vaikkapa juuri lajimieltymysten perusteella muodostettavat ryhmät voisivat laajentaa molempien sukupuolten mahdollisuutta uusien lajien kokeilemiseen ja myönteisiin liikuntakokemuksiin. Liikunnan opettaminen sekaryhmissä kasvattaisi oppilaiden vuorovaikutustaitoja, ymmärrystä erilaisuudesta ja toisten huomioon ottamisen taitoja.

Kaupunginhallitus puoltaa opetuslautakunnan ja liikuntalautakunnan yhteistä ehdotusta, jonka mukaan sekaryhmiä ja niiden toimivuudesta tulisi järjestää kokeilu hankkeeseen vapaaehtoisesti lähteivissä kouluissa.

Kaupunginvaltuusto muutti 4.6.2014 (§ 217) työjärjestystään aloitteiden osalta. Aloitteet, jotka on jätetty ennen muutosten voimaantuloa, käsitellään aloitteen jättämishetkellä voimassa olleiden työjärjestysmääräysten mukaisesti. Valtuutettu Leo Straniuksen aloite on jätetty 4.6.2014, joten sen käsittelyjärjestys on ennen muutosta voimassa olleen työjärjestyksen mukainen.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Leo Straniuksen aloite
- 2 Valtuutettu Leo Straniuksen aloite (allekirjoitettu)
- 3 Ruudin ydinryhmän lausunto

Tiedoksi: Muutoksenhakukielto, valmistelu

Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

26.11.2014

Kj/41

Kaupunginhallitus 10.11.2014 § 1154

HEL 2014-007429 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Leo Straniuksen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Opetuslautakunta 14.10.2014 § 205

HEL 2014-007429 T 00 00 03

Lausunto

Opetuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Opetusryhmien muodostaminen on koulun rehtorin tosiasiallista johtamistyötä eikä siitä ole säädetty edellä mainittua tarkemmin.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, sukupuolisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki puolestaan velvoittaa kaikkia kouluja huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.

Liikunnan opetuksen tavoitteet on määritelty perusopetuksen valtakunnallisissa perusteissa (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, OPH), joiden pohjalta koulut ovat laatineet

koulukohtaiset opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain. Liikunnanopetuksen tavoitteena on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys. Perusopetuksen opetussuunnitelmat uudistuvat 1.8.2016 alkaen. Liikunnan opetuksen tavoitteissa tulee painottumaan lajiliikunnan sijaan oppilaan fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta (Luonnos opetussuunnitelman perusteiksi 19.9.2014).

Helsingin peruskouluissa liikunnan opetusta järjestetään jossakin kouluissa tyttöjen ja poikien sekaryhmissä. Tavallisinta tämä on alkuopetuksessa. Ylemmillä luokilla tavallisempaa edelleen on, että opetusryhmät liikunnassa muodostetaan sukupuolen mukaan.

Kuten edellä on todettu, perusopetuslainsäädäntö ei määrää opetuksen järjestämistä erillisissä ryhmissä. Koululiikunnan tehtävänä on erityisesti fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn edistäminen, jolloin oppilaiden fyysisillä tai biologisilla eroavaisuuksilla ei ole suurta merkitystä. Liikunnan opetus sekaryhmissä olisi yhdenvertaisuusnäkökulmasta suotavaa. Uusissa opetussuunnitelman perusteissa yhdenvertaisuusnäkökulma liikunnan opetuksessa tulee korostumaan entisestään. Liikunnanopetuksen ryhmien muodostumisessa sukupuoli ei näin ollen voi olla määräävä tekijä. Opetuslautakunta edellyttää, että sekaryhmistä ja niiden toimivuudesta järjestettäisiin Helsingissä kokeilu sellaisissa kouluissa, jotka lähtisivät hankkeeseen vapaaehtoisesti mukaan.

Käsittely

14.10.2014 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Keskustelu.

Jäsen Ahva ehdotti, että lisätään lausunnon loppuun seuraava kappale:

"Opetuslautakunta toteaa, että sukupuoleen perustuvan jaon poistaminen ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että liikuntaryhmien koot kasvavat merkittävästi tai että opettajaresursseista säästetään. Suuret ja epätasaiset liikuntaryhmät voivat johtaa oppimismotivaation laskemiseen eivätkä palvele yksilöllistä oppimista. Ruuti-ydinryhmä on ilmaissut huolensa asiasta launnossaan (19.9.2014) kaupunginhallitukselle."

Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Jäsen Korolainen ehdotti seuraavaa lisäystä esityslistan kappaleen 6 ("Kuten edellä on...") loppuun:

"Opetuslautakunta edellyttää, että sekaryhmistä ja niiden toimivuudesta järjestettäisiin Helsingissä kokeilu sellaisissa kouluissa, jotka lähtisivät hankkeeseen vapaaehtoisesti mukaan."

Kannattajat jäsenet Ekman, Leoni, Razmyar

Esittelijä otti ehdotuksen omakseen.

Hyväksyttiin esittelijän muutettu ehdotus.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Marjo Kyllönen, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86208
marjo.kyllonen(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Liikuntalautakunta 11.09.2014 § 147

HEL 2014-007429 T 00 00 03

Lausunto

Liikuntalautakunta antoi lausunnon valtuutettu Straniuksen ym. valtuustoaloitteeseen, joka koskee tyttöjen ja poikien koululiikuntatuntien yhdistämistä perusopetuksessa seuraavasti:

Liikuntalautakunta kannattaa valtuustoaloitetta tyttöjen ja poikien koululiikuntatuntien yhdistämisestä perusopetuksessa.

Voimassa olevan perusopetuksen opetussuunnitelman (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, OPH) mukaan liikunnanopetuksen päämääränä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys. Liikuntalautakunnan käsityksen mukaan nämä tavoitteet voidaan saavuttaa myös sekaryhmissä.

Kuten aloitteessakin mainitaan, käytäntö, jossa perusopetuksen liikunnanopetus toteutetaan pääosin tyttöjen ja poikien erillisissä ryhmissä, poikkeaa useista Euroopan maista (esim. Päivi Berg: Ryhmärajoja ja hierarkioita: etnografinen tutkimus peruskoulun yläasteen liikunnanopetuksesta, 2010). Koulutusta koskevassa

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

lainsäädännössä ei määrätä opetuksen toteuttamisesta erillisissä ryhmissä. Sekaryhmät, joita joissain Helsingin kouluissa on jo nykyisin, ovat siis paikallisin ja koulukohtaisin päätöksin mahdollisia.

Erillisiä tyttöjen ja poikien liikuntatunteja on Suomessa perusteltu esimerkiksi fyysisillä, biologisilla ja sosiaalisilla eroilla. Lisäksi eri sukupuolten on ajateltu olevan kiinnostuneita tietynlaisesta liikunnasta, kuten että tytöt haluaisivat välttää kontakteja sisältäviä, fyysisiä tai kilpailullisia liikuntalajeja ja että pojat puolestaan haluaisivat välttää itsensä ilmaisua esimerkiksi tanssiliikunnalla (esim. Lehtonen, Jukka: Seksuaalisuus ja sukupuoli koulussa, 2003).

Zacheuksen (Luonnonmukaisesta arkiliikunnasta liikunnan eriytymiseen: suomalaiset liikuntasukupolvet ja liikuntakulttuurin muutos, 2008) mukaan fyysisyys ja kilpailu ovat olleet tärkeämpiä pojille kuin tytöille vielä 1920–1960-luvuilla syntyneiden joukossa, mutta nuorempien sukupolvien sisällä fyysisyys ja kilpailu ovat nousseet tytöillä yhtä tärkeiksi kuin pojilla. Liikuntakulttuuri on nykypäivään mennessä muutoinkin moninaistunut voimakkaasti, kun lajien, välineiden ja suorituspaikkojen kirjo on kasvanut.

Lautakunnan mielestä liikunnanopetuksen merkitys koko elämänsämittaisen liikunnallisen elämäntavan omaksumiseksi ja omaehtoisen harrastuneisuuden vakiinnuttamiseksi on korvaamaton. Lautakunnan mielestä myös sukupuolen sisällä on suuria eroja liikunnallisuudessa, fyysisyydessä, voimankäytössä sekä etenkin mieltymyksissä, jotka eivät riipu sukupuolesta. Sekaryhmät tai ryhmät, jotka muodostetaan muulla kuin sukupuoleen liittyvillä perusteilla, kuten esimerkiksi lajimieltymysten perusteella, voisivat laajentaa molempien sukupuolten mahdollisuutta erilaisten ja uusien lajien kokeilemiseen ja myönteisiin liikuntakokemuksiin.

Liikuntaa pidetään koulun suosituimpana oppiaineena. Opetushallituksen selvityksen mukaan pojista 78 % ja tytöistä 65 % arvioi pitävänsä koululiikunnasta (Koulutuksen seurantaraportit 2013:5. OPH, 2013). Ollessaan pidetty ja toiminnallinen oppiaine, liikunnan opetus sekaryhmissä kasvattaisi oppilaiden luonnollisia vuorovaikutustilanteita sekä ymmärrystä erilaisuudesta ja toisten huomioon ottamisen taitoja.

Käytännössä oppilaat kokevat koulujen liikuntatunneilla sukupuolen vaikuttavan esimerkiksi silloin, kun tytöt ja pojat näkevät harjoittelevansa eri asioita tai lajeja. Samanlaisia ovat myös tilanteet, joissa pojille annetaan jaetusta salista suurempi osuus, vaikka ryhmät olisivat samankokoisia (Berg, 2010).

Liikunnanopetuksen sekaryhmät mahdollistaisivat myös yhdenvertaisuusnäkökulmien nykyistä paremman huomioimisen. Eri tutkimusten mukaan (esim. Kokkonen, Marja: Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen syrjintä liikunnan ja urheilun parissa, 2012) seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt kokevat syrjintää, vähättelyä, nimittelyä tai kiusaamista myös koululiikunnan parissa. Tällaiset syrjintäkokemukset ovat vahvoja vaikuttimia liikunnasta syrjäytymiseen. Berg (2010) viittaa tutkimuksessaan etenkin poikiin, jotka eivät edusta perinteistä urheilullista maskuliinisuutta ja heidän kiusaamiseen koululiikunnassa.

Liikuntalautakunta pitäisi hyvänä vaihtoehtona sitä, että sekaryhmistä ja niiden toimivuudesta järjestettäisiin Helsingissä kokeilu sellaisissa kouluissa, jotka lähtisivät hankkeeseen vapaaehtoisesti mukaan.

Lautakunta pitää suotavana, että kysytään Ruuti-ydinryhmän kannanottoa asiasta.

Esittelijä

liikuntajohtaja
Anssi Rauramo

Lisätiedot

Kirsti Laine, osastopäällikkö, puhelin: 310 87751
kirsti.laine(a)hel.fi